

Sygn. akt I PK 75/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSA Marek Procek

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko Sądowi Okręgowemu w P.

o wynagrodzenie za pracę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 29 października 2015 r., sygn. akt IV Pa .../15,

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem
z dnia 29 października 2015 r. oddalił apelację pozwanego Sądu Okręgowego w P.

od wyroku Sądu Rejonowego w S. – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 maja 2015 r. zasądającego od pozwanego na rzecz powódki M. M.: a) kwotę 30.948,07 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia za pracę za okres od 1 grudnia 2010 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz skapitalizowanych odsetek wraz z ustawowymi odsetkami od 31 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty, b) kwotę 3.606,48 zł tytułem wyrównania dodatkowego wynagrodzenia rocznego i nagrody jubileuszowej oraz skapitalizowanych odsetek wraz z ustawowymi odsetkami od 31 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty; oddalającego powództwo w pozostałej części; nieobciążającego stron kosztami procesu; nadającego wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 15.035,10 zł.

W sprawie tej ustalono, że powódka jest zatrudniona w Sądzie Okręgowym w P. na stanowisku sędziego tego Sądu od 28 stycznia 2002 r. W tej dacie powódka uzyskała piątą stawkę wynagrodzenia zasadniczego. Kolejną stawkę wynagrodzenia (VI) powódka uzyskała po 10 latach służby – 12 marca 2012 r., którą powinna uzyskać już od stycznia 2009 r., a od marca 2012 r. stawkę VII. W konsekwencji wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 49.000 zł, na którą składała się kwota 38.000 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia (w tym dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz gratyfikacji jubileuszowej) oraz 11.000 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za okres od 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

Sądy obydwu instancji uznały powództwo za zasadne. Powołując się na art. 91 § 1 oraz art. 91a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm., dalej: u.s.p.), wskazały, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku. Stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się z uwzględnieniem stażu pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze według stażu pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy). Sąd drugiej instancji uznał, że literalna wykładnia art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459, dalej: ustawa zmieniająca)

proceedzi do jednoznacznoego wniosku, że przyporządkowanie sędziów do nowych stawek wynagrodzenia zasadniczego oparte jest na regule stanowiskowego stażu pracy na dzień 1 stycznia 2009 r. Natomiast ogólny staż pracy mógł być uwzględniony alternatywnie według zasady korzystności dla sędziego. Tymczasem powódka pomimo dłuższego stażu pracy w sądzie okręgowym i legitymowania się piętnastoletnim ogólnym stażem pracy, z dniem 1 stycznia 2009 r. nadal otrzymywała wynagrodzenie według piątej stawki, a kolejną szóstą stawkę uzyskała dopiero po upływie dziesięciu lat od objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego, a zatem znacznie później, aniżeli sędziowie legitymujący się krótszym stażem pracy na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w P. Oznaczało to nieuzasadnione pokrzywdzenie finansowe powódki w porównaniu do grupy sędziów, którzy awansowali do sądu okręgowego po 31 grudnia 2003 r. i na dzień 1 stycznia 2009 r. nie mieli jeszcze pięcioletniego stażu pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego. Takie działanie pozwanego pomija dyspozycje art. 91a § 3 u.s.p., a tym samym prowadzi do naruszenia art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. W konsekwencji według Sądu drugiej instancji w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 11 marca 2012 r. pracodawca powinien wypłacać powódce wynagrodzenie zasadnicze w stawce szóstej, a od 11 marca 2012 r. w stawce siódmej.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 91a § 3 u.s.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że przepis ten nakładał na pozwanego automatyczny obowiązek ustalenia od dnia 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenia zasadniczego powódki w wyższych stawkach. Skarżący wskazał na konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego mającego zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia spraw, czy przepis art. 93a § 3 u.s.p. należy interpretować w taki sposób, że po ustaleniu stawki wynagrodzenia na dzień 1 stycznia 2009 r. dalsze jego podwyższenie wymaga przepracowania kolejnego pięcioletniego okresu służby, czy też możliwe było automatyczne ustalenie wyższej stawki wynagrodzenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej z uwagi na upływ pięcioletniego okresu przed 1 stycznia 2009 r. W ocenie skarżącego przepis art. 93a § 3 u.s.p. nie jest jednoznaczny. Z jednej strony upoważnia do wykładni prawa, jaka została przyjęta w zaskarżonym wyroku, z drugiej jego wykładnia

gramatyczna ustanawia następującą regułę: pracodawca najpierw ustala na dzień 1 stycznia 2009 r. (z mocy art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej) odpowiednią stawkę wynagrodzenia zasadniczego, a dopiero po upływie kolejnych pięciu lat pracy istnieje możliwość podwyższenia wynagrodzenia do stawki bezpośrednio wyższej.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie wyroków Sądów pierwszej i drugiej instancji oraz orzeczenie co do istoty sprawy wraz z orzeczeniem o kosztach procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona. Kwestia będąca przedmiotem sformułowanego zagadnienia prawnego była rozważana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W szczególności w wyroku z dnia 7 października 2015 r., II PK 236/14 (dotychczas niepublikowany) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że wcześniejsze uzyskanie wyższej stawki wynagrodzenia zasadniczego na podstawie przejściowych przepisów art. 11 ust. 1 i art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459) nie upoważnia „pracodawcy służbowego” do przyznania kolejnej stawki przed upływem kolejnych 5 lat pracy na tym stanowisku. W kolejnym wyroku z dnia 20 października 2015 r., III PK 107/14 (LEX nr 1813460) Sąd Najwyższy potwierdził regułę, że sędziowie nie mogą domagać się wyższej stawki zaszeregowania tylko dlatego, że przed wejściem w życie reformy płacowej przebyli już odpowiedni staż pracy w danym sądzie. Zasadą nowej regulacji - obowiązującej od 1 stycznia 2009 r. - jest to, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej dopiero po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim, ponieważ ustawodawca uzależnił prawo do wyższej stawki od przepracowania kolejnych pięciu lat służby na danym stanowisku (art. 91a § 1 u.s.p.). O wzroście awansowej stawki wynagradzania decyduje zatem staż pracy (służby) sędziego na zajmowanym stanowisku w danym sądzie wyższej instancji, a postęp i rozmiar wymaganych lat służby liczy się od daty objęcia przez sędziego kolejnego stanowiska służbowego w danym sądzie wyższej instancji, co oznacza, że nie można uzyskać kolejnego

wzrostu stawki wynagrodzenia na podstawie art. 91a ust. 3 u.s.p., bez spełnienia warunku przepracowania kolejnych pięciu lat służby na stanowisku sędziego sądu okręgowego. Stawki wprowadzone ustawą nowelizującą miały charakter jednorazowy mechanizm ustalania wynagrodzeń sędziowskich na dzień 1 stycznia 2009 r., który nie poddawał się wykładni rozszerzającej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I PK 247/15, dotychczas niepublikowany), a zatem po tej dacie uzyskanie kolejnej stawki awansowej wymaga przepracowania pięciu kolejnych lat na zajmowanym stanowisku służbowym (art. 91a § 3 u.s.p.). W tej linii orzecznictwa mieści się wyrok z dnia 27 marca 2014 r., III PK 87/13 (OSNP 2015 nr 7, poz. 90), w którym Sąd Najwyższy uznał, że zgodne z imperatywnymi przepisami o wynagradzaniu sędziów sądów powszechnych ustalenie sędziemu określonej stawki i wysokości wynagrodzenia zasadniczego nie oznacza naruszenia zakazu dyskryminacji lub zasady równego traktowania sędziów danego sądu, przeto bezpodstawne jest roszczenie sędziego o odszkodowanie z art. 18^{3d} k.p. w związku z art. 5 k.p., a większy ogólny staż służby uprawnia do wyższego dodatku stażowego. Argumentację tę Sąd Najwyższy rozwinął w uzasadnieniu postanowienia z dnia 3 listopada 2015 r., III PZP 6/15, w którym wskazał ponadto, że w sytuacji, gdy prawidłowe (tzn. zgodne z regułami u.s.p.) różnicowanie sędziowskich wynagrodzeń zasadniczych - w przypadku sędziów sprawujących urząd w sądach tego samego szczebla - nie zostało oparte (wyłącznie) na kryterium wieku (nie odbywa się według zasady „im starszy wiekiem sędzia, tym wyższa płaca zasadnicza”), to takie zasady wynagradzania sędziów nie naruszają prawa unijnego, a w szczególności art. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 9 września 2015 r. w sprawie C-20/13, Daniel Unland przeciwko Landowi Berlin, LEX nr 1785716). Tej utrwalonej wykładni nie koryguje art. 178 ust. 2 Konstytucji, który zawiera konstytucyjne, ale ogólne „wytyczne kierunkowe” ustalania warunków wynagradzania sędziów, które są wszakże konkretyzowane i ustalane według przepisów sędziowskiej ustawy ustrojowej.

Podzielając jako utrwaloną przedstawioną linię orzeczniczą Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.

kc